หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๒

ความหมายและประวัติการบริการบุคคลปัญญาอ่อน

ความหมายของปัญญาอ่อน

จากการศึกษาผลงานและตำราที่เกี่ยวข้องกับบุคคลปัญญาอ่อน ได้มีผู้ให้ความหมายของ " ปัญญาอ่อน " มากมายหลายประการดังนี้.-

ในความหมายของ *Rick Heber* [๑] ให้ความหมายไว้ว่า " ปัญญาอ่อน " หมายถึง สภาพของระดับปัญญาที่ต่ำกว่าปกติอย่างเห็นได้ชัด อันเนื่องมาจากความบกพร่องของระยะการเจริญเติบโต และมีอาการของความประพฤติที่ไม่อยู่ในระดับของสังคมตามที่ควรจะเป็น ซึ่ง *Heber* ได้ยกตัวอย่างเช่น เด็กทารกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้เลย ต้องอยู่ในเตียงสำหรับเด็กตลอดเวลา เด็กวัยก่อนเข้าเรียนที่มีการพัฒนาเป็นไปอย่างช้ามาก เด็กวัยอนุบาลที่มีการเรียนเป็นไปด้วยความยุ่งยาก มีปัญหาด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านการเรียนหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ที่เป็นไปอย่างช้าด้วย

ในศัพท์ภาษาอังกฤษ คำว่า " ปัญญาอ่อน " มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามสถานสงเคราะห์ของแต่ละประเทศ เช่น อเมริกาใช้คำว่า *Feeble - Mindedness* อังกฤษใช้คำว่า *Mental Deficiency* นิวซีแลนด์ใช้ *Intellectual Handicapped* ออสเตรเลียเรียก *Exceptional Children* ทางจิตเวชใช้ *Oligophrenia,Idiotism* นอกจากนี้ยังใช้ *Mental Subnormality* บ้าง *Limited Children* บ้าง *Imbecilism*

---

[๑] *Rick Heber, "Modification in the Manual on Terminology and Classification in Mental Retardation,"* *American Journal of Mental Deficiency*,*Vol. No.4 (January,1961) pp.499-500.*

บ้าง หรือ *Amentian* บ้าง[๑]

แพทย์หญิง วัฒรุณี คมกฤส[๒] ได้อธิบายถึงภาวะการเกิด " ปัญญาอ่อน " แตกต่างกันออกไป ๓ ด้านคือ ในด้านสังคมวิทยา ในด้านการแพทย์ และจิตวิทยา และได้สรุปความหมายปัญญาอ่อนไว้ โดยแพทย์หญิง วัฒรุณี คมกฤส ได้ให้ความเห็นว่า ในด้านสังคมวิทยานั้นสภาพของฐานะความเป็นอยู่ของมนุษย์ และระดับการศึกษามีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์อย่างมาก เช่น ฐานะที่แตกต่างกันมีผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ในด้านการแพทย์ การศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม เช่น พวกที่อยู่อาศัยในแหล่งที่ยากจน มีฐานะไม่ดี ส่วนมากมักมีการศึกษาน้อยย่อมมีความรู้และการเรียนรู้จำกัด จึงมีความรู้ในเรื่องการป้องกันระวังรักษาสุขภาพอนามัยต่ำ การขาดความรู้ในเรื่องสุขศึกษาย่อมเป็นเหตุให้เจ็บป่วยได้ง่าย การรักษาพยาบาลย่อมไม่ถูกต้อง อาหารการกินไม่สมบูรณ์ขาดคุณค่า สิ่งเหล่านี้อาจนำไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีรวิทยาของร่างกาย สมองอาจถูกทำลายจนเป็นผลให้เกิดเป็นปัญญาอ่อนได้ ทำให้สมองเสื่อมลง มีสติปัญญาด้อยกว่าปกติ ในด้านการแพทย์และจิตวิทยาเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านพยาธิสภาพของสมอง ระดับเชาวน์ปัญญา และพฤติกรรมการปรับตัวเป็นเครื่องชี้บ่งว่าเป็นปัญญาอ่อน

จากข้อคิดดังกล่าว แพทย์หญิง วัฒรุณี ได้สรุปความหมายของปัญญาอ่อนว่าหมายถึงภาวะที่ระดับสติปัญญาด้อยหรือต่ำกว่าปกติ ซึ่งมักมีสาเหตุเกิดขึ้นในระหว่างการพัฒนาการ อันเป็นผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมในการปรับตัวไม่อยู่ในระดับที่ควรจะเป็น

---

[๑] *Robert Morris and Others, "Mental Health and Retardation", Encyclopedia of Social Work, (New York : National Association of Social Work., Inc.,1971),p.791.*

[๒] วัฒรุณี คมกฤส, "ปัญญาอ่อน" วารจิตเวชศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, ๒๕๒๐) หน้า ๖๖๘-๖๖๙.

ส่วน *Margaret Adams* [๑] ได้อธิบายว่า ปัญญาอ่อนคือสภาพของบุคคลที่ไม่สามารถจะกระทำหน้าที่ตามปกติได้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะบุคคลปัญญาอ่อน ปกติจะต้องเผชิญกับปัญหาในการปรับตัวทางสังคมและเรื่องอื่น ๆ อยู่มาก ทำให้เขามีความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อยอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ดีก็เป็นหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ที่จะหาเทคนิควิธีต่าง ๆ มาช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาเหล่านี้ ซึ่งการช่วยเหลือจะดำเนินการไปด้วยดีได้นั้น จำเป็นที่นักสังคมสงเคราะห์จะต้องเข้าใจธรรมชาติหรือมูลเหตุของปัญญาอ่อน รวมทั้งลักษณะนิสัยใจคอต่าง ๆ ของบุคคลเหล่านี้ว่า ความต้องการที่แท้จริงของเขาคืออะไร

ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ได้มีนักกายภาพบำบัด แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา พยายามที่จะระบุลักษณะเฉพาะของพวกปัญญาอ่อนให้แน่ชัดลงไปว่า มีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่นไร โดยแต่ละฝ่ายก็เขียนคำนิยามของปัญญาอ่อนไปในรูปต่าง ๆ นา ๆ ทั้งนี้เกิดจากการมองแบบแคบ ๆ ตามลักษณะของแต่ละสายอาชีพของตน เช่น อาจมองเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแพทย์ หรือการศึกษา จิตวิทยา หรือในด้านสังคมวิทยา เพราะปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ว่าที่จริงแล้วล้วนมีอิทธิพลต่อบุคคลปัญญาอ่อนอยู่ไม่น้อยแต่ก็ไม่ใช่ครอบคลุมทั้งหมด

โดยในทางการแพทย์จะมองบุคคลปัญญาอ่อนว่า เป็นอาการต่าง ๆ ที่มีผลสืบเนื่องมาจากสภาพพยาธิวิทยาทางอินทรียภาพ *(organic pathology)* และจะมีผลกระทบต่อการที่ไม่สามารถทำหน้าที่ทางกายภาพและจิตใจเหมือนคนปกติ

---

[๑] *Margaret Adams, Mental Retardation and its Social Dimension (New York : Columbia University press, 1971), pp. 1-3.*

สำหรับทางจิตวิทยา เชื่อว่า ปัญญาอ่อนก็คือบุคคลที่มีสติปัญญาพิการ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการศึกษาหาเหตุผล ในการจำและการตัดสินใจซึ่งสังเกตเห็นได้ชัดจากพฤติกรรมที่แสดงออกมา

ในทางการศึกษาก็จะมองปัญญาอ่อนว่า เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในการเรียนรู้ต่ำ สำหรับทางสังคมวิทยาและกฎหมาย ให้ความหมายว่าเป็นบุคคลที่ไม่อาจจะรับผิดชอบต่อความล้มเหลว ที่เขากระทำให้กับสังคมและจัดอยู่ในประเภทบุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน *(deviant)*

อย่างไรก็ดี ความหมายของปัญญาอ่อนซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันในกลุ่มนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะสมาคมบำบัดปัญญาอ่อนแห่งสหรัฐอเมริกา[๑] ได้ตกลงใช้คำนิยามซึ่งมีความหมายว่า "บุคคลปัญญาอ่อนอาจกล่าวได้ว่า เป็นบุคคลที่การทำงานของสมองหรือเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน โดยมีมูลเหตุจากการพัฒนาทางด้านร่างกายรวมทั้งความเกี่ยวพันกับพฤติกรรมปรับตัวของบุคคล *(Retardation is described as subaverage general intellectual functioning which originates during the development period and is associated with impaired adaptive behavior)* คำว่าระดับต่ำกว่ามาตรฐาน *(subaverage)* มีความลึกซึ้งกว่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของเชาวน์ปัญญาที่ต่ำกว่าปานกลางเท่าที่ยอมรับกันมา เพราะในอเมริกาสติปัญญาปานกลางถือว่าอยู่ในระดับ ๙๐-๑๑๐ ช่วงการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจที่มีความหมาย คือในช่วงตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุประมาณ ๑๖ ปี ซึ่งพฤติกรรมปรับตัวก็จะหมายถึง ๑) การบรรลุนิติภาวะ ๒) การเรียนรู้ และ ๓) การปรับตัวเข้ากับสังคม ในแต่ละเรื่องจะเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นกระบวนการที่เรียกว่า "กระบวนการบรรลุนิติภาวะทางสังคม" *(social maturation process)* จากความหมายอันนี้จะเน้นถึงการเรียนรู้ และพัฒนาในด้าน

---

[๑]*Rick Heber, Modification in the Manual on Terminology and Classification in Mental Retardation," p.3.*

เชาวน์ปัญญา และพฤติกรรมที่เป็นปมด้อยนั้น ให้สามารถปรับตัว เข้ากับสังคมได้[๑]

ประวัติความเป็นมาของการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในต่างประเทศ

ในสมัยก่อนคริสต์ศตวรรษ ๕๐๐ มีนักปราชญ์หลายท่าน เช่น *Hippocrates, Celsus* และ *Galen* ได้แสดงความสนใจในภาวะปัญญาอ่อนและได้เขียนบทความกล่าวถึงพวกปัญญาอ่อนที่มีความพิการทางสมอง ซึ่งเกิดจากรูปร่างของกระโหลกศีรษะที่ผิดปกติมาแต่กำเนิด และพวกที่สมองได้รับการกระทบกระเทือนจากอุบัติเหตุ สมองเสื่อมภายหลังการชักและพวกสมองโต และชาวโรมันเชื่อว่า บุคคลปัญญาอ่อนเป็นบุคคลที่ชาติไม่ต้องการ ดังนั้นถ้าใครเกิดมาร่างกายอ่อนแอ สติปัญญาไม่ดีจะถูกเอาไปทิ้งน้ำหรือเผาไฟ[๒]

วิธีการบำบัดรักษาปัญญาอ่อนเป็นแขนงหนึ่งของจิตเวช โดยความรู้เรื่องปัญญาอ่อนในทางการแพทย์ในต่างประเทศนั้นเริ่มตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ แต่ความสนใจในเรื่องปัญญาอ่อนในทางการแพทย์เป็นไปอย่างช้ามาก ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ได้มีบรรดานายแพทย์ เช่น *Paracelsus, Platler* และ *Hoefer* ให้ความสนใจพวกปัญญาอ่อนที่มีรูปร่างแคระแกรน *(Cretinism)* ซึ่งมีลักษณะมีลิ้นจุกปากและสติปัญญาต่ำกว่าระดับปกติ

---

[๑] *Lewis Anthony Dexter, "A Social theory of Mental Deficiency"* American Journal of Mental Deficiency, *Vol.62 No.5 (March, 1958) pp. 5 - 7.*

[๒] วัฒรุณี คมกฤส, "ประวัติปัญญาอ่อน" ตำราจิตเวชศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย,๒๕๒๐) หน้า ๖๖๑ - ๖๖๗.

ในปี ๑๘๔๓ นายแพทย์ *William Little* รายงานเกี่ยวกับเด็กที่สมองถูกทำลาย แล้วทำให้เกิดอาการหลายอย่างทางระบบประสาท และอาการที่สำคัญอันหนึ่งคือปัญญาอ่อน

ต่อมาในปี ๑๘๖๖ นายแพทย์ *Le Jeune Down* แห่งอังกฤษได้ค้นพบปัญญาอ่อนกว่าอายุจริง มีป้อม ๆ สั้น ๆ ลักษณะตาเฮียง หรือเรียกว่า มองโกลิสม์ *(Mongolism)*

ในปี ๑๘๘๐ นายแพทย์ *Bourville* และในปี ๑๘๙๐ นายแพทย์ *Pringle* ได้ค้นพบสาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อนที่เป็นผลเนื่องมาจากเนื้องอกในสมอง

ในปี ๑๙๓๔ นายแพทย์ *Folling* ได้ค้นพบสาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อนที่เป็นผลเนื่องมาจากความบกพร่องของน้ำย่อย *(Enzyme)* ชนิดหนึ่งซึ่งเป็นโรคที่สืบทอดได้ทางกรรมพันธุ์ เช่น โรค *P.K.U. (Phenylketonuria)* เป็นโรคที่มีเชื้อครึ่งหนึ่งมาจากมารดา และอีกครึ่งหนึ่งมาจากบิดา ถ้ามีเพียงครึ่งเดียวจะไม่เป็นปัญญาอ่อน ต่อเมื่อสองส่วนมารวมกันเข้า จึงจะเป็นต้นเหตุ คือ เด็กประเภทนี้ขาดน้ำย่อยธาตุโปรตีนชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่าธาตุฟินิลลาลาไมน์ *(Phenyllalamine)* ธาตุนี้ถ้ามีในกระแสเลือดมากจะเป็นพิษต่อสมองทำให้เกิดปัญญาอ่อนได้

ในปี ๑๙๔๓ แพทย์ออสเตรเลีย ๔ ท่าน ได้รายงาน กลุ่มอาการของโรคซึ่งประกอบด้วยต้อกระจกแต่กำเนิด และปัญญาอ่อนซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากมารดาที่เป็นโรคหัดเยอรมันในระยะตั้งครรภ์ช่วง ๓ เดือนแรก และในทำนองเดียวกันก็ได้ค้นพบว่ากลุ่มเลือดของมารดาและบุตรคนละกลุ่มจะทำให้เด็กแรกเกิดมีอาการตัวเหลืองจัด แล้วทำให้เกิดภาวะสมองถูกทำลายจนกลายเป็นปัญญาอ่อน

ต่อมาได้มีความก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ทางด้านการแพทย์ในแง่การป้องกันภาวะปัญญาอ่อน เช่น การรักษาโรคซิฟิลิส ในมารดาที่ตั้งครรภ์ การทำคลอดโดยระมัดระวังการป้องกันอาการเป็นพิษ และการถ่ายเลือดของมารดาและเด็กที่เป็นคนละกลุ่ม

(Erythroblastosis) ที่มีผลทำให้เด็กตัวเหลืองจัด การจำกัดอาหาร ฟีนิลลาลาไมน์ ในโรค *P.K.U.* ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ส่วนประวัติทางด้านการศึกษา และฝึกอบรมการดูแลบุคคลปัญญาอ่อน เริ่มโดย *Itard*[๑] ซึ่งเป็นครู ได้รายงานเกี่ยวกับผลการฝึกอบรมและให้การศึกษา เด็กชายคนหนึ่ง ซึ่งเขาได้ค้นพบขณะท่องเที่ยวอยู่ในป่า และได้นำมาเลี้ยงที่บ้าน โดยตั้งโครงการศึกษาและฝึกอบรมดังนี้.-

๑. ฝึกให้เคยชินกับสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๒. กระตุ้นให้ระบบประสาทตื่นตัว

๓. พยายามชักจูงให้เข้าสังคม

๔. หัดให้เรียนภาษาพูด

๕. กระตุ้นให้เกิดสติปัญญาแตกฉาน โดยการบำรุงร่างกายแต่ไม่ได้ประสบผลสำเร็จดีนักในนักเรียนรายนี้

ต่อมาศิษย์ของเขา *Edward Seguin* [๒] ซึ่งเป็นครูชาวฝรั่งเศส ได้ตั้งโรงเรียนสอนเด็กปัญญาอ่อนขึ้น และภายหลังได้ย้ายไปอยู่ในสหรัฐอเมริกาและตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนขึ้นเป็นแห่งแรกในรัฐเมสสาชูเสทส์ ต่อมาได้ย้ายไปรัฐเพ็นซิลวาเนีย

---

[๑] *Jean-Marc-Gaspard Itard, The Wild Boy of Aveyron trans by George and Muriel Humphry (New York; the Century Company,1932),pp.314-322.*

[๒] *Mabel E. Talbot Edward Seguin, A Study of an Education Approach to Treatment of Mentally Defective Children (New York; Bereau of Publication, Teachers College, Columbia University, 1964), pp. 350 - 353.*

โดย *Seguin* ได้นำเอาความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้ามาใช้ในการสอน *Montessori* ซึ่งเป็นนายแพทย์หญิงชาวอิตาเลียน ได้เป็นผู้ขยายงานการศึกษาของเด็กปัญญาอ่อนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในอิตาลี่ โดยนำระบบการศึกษาด้วยตนเอง *(auto or self education)* ของเด็กปกติมาทดลองใช้กับเด็กปัญญาอ่อนซึ่งได้ผลดีเป็นที่แพร่หลายต่อไปหลายศตวรรษ เธอได้ใช้ความรู้ในเรื่องการเรียนรู้ว่าต้องควบคู่ไปกับการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้าเช่นเดียวกับ *Seguin*

อีกผู้หนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาอ่อนคือ *Decroly* ซึ่งเป็นแพทย์จากเบลเยี่ยม ได้ค้นคว้าทดลองใช้เกมส์ต่าง ๆ ในการสอนให้เหมาะสมกับสติปัญญาของเด็กแต่ละวัย

005154

นอกจากนี้ด้วยความร่วมมือของนักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเกี่ยวกับการพูดและการได้ยิน *(Speech and hearing therapist)* ได้ร่วมมือกันศึกษาเด็กปัญญาอ่อนโดยนักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องทดสอบเชาวน์ปัญญาของเด็กขึ้นมา ผู้ที่น่ากล่าวถึงคือ *Gesell* ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้สร้างเครื่องทดสอบเชาวน์ปัญญาของเด็กปกติขึ้นมา ต่อมาได้ถูกนำมาดัดแปลงใช้กับเด็กปัญญาอ่อนในปี ๑๘๘๓ โดยนักจิตวิทยาชาวอังกฤษ และในปี ๑๙๙๓ โดย *Cattell* นักจิตวิทยาอเมริกัน และได้มีการดัดแปลงเรื่อยมาตลอดคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐

การศึกษาค้นคว้าสาเหตุที่เกี่ยวกับระบบประสาทในวัยเด็กเล็กโดยเฉพาะทารกแรกเกิด และการติดเชื้อของระบบประสาทในเด็กทารกได้เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับเรื่องปัญญาอ่อนมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญญาอ่อนในเด็กที่มีรูปร่างแคระแกรน *(Cretinism)* ปัญญาอ่อนประเภทมองโกลิสม์ *(Mongolism)* และพวกที่สมองได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะปัญญาอ่อนได้ ทำให้พบว่าการขาดฮอร์โมนส์ที่ผลิตจากต่อมธัยรอยด์ทำให้เกิดปัญญาอ่อน

ชนิดที่ทำให้มีรูปร่างแคระแกรน *(Critinism)* และปัญญาอ่อนประเภทมองโกลิสม์ *(Mongolism)* ว่ามีสาเหตุเกี่ยวกับวัณโรค แต่ต่อมาทฤษฎีนี้ได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดพลาด

ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ต่อ ๒๐ นายแพทย์ *Weisman* ได้ค้นพบสาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อนว่ามีสาเหตุมาจากทางด้านกรรมพันธุ์

ในสหรัฐอเมริกา นายแพทย์ *Goddard* ซึ่งอยู่ในเมือง วินแลนด์ รัฐนิวเจอร์ซีย์ เป็นผู้มีชื่อเสียงโด่งดังในเรื่องนี้ ได้รายงานเกี่ยวกับครอบครัวตระกูล *Kallikak* ซึ่งมีเรื่องกล่าวกันว่า มีชายหนุ่มผู้หนึ่งในตระกูลนี้สมรสกับหญิงรับใช้ในโรงน้ำชาซึ่งมีสติปัญญาต่ำ เขาพบว่าผู้สืบเชื้อสายของตนในตระกูลนี้ในลำดับต่อมามีหลายคนเป็นปัญญาอ่อน, โสเภณี, อาชญากร และติดสุราเรื้อรัง จึงเชื่อกันว่าปัญญาอ่อนมีสาเหตุมาจากกรรมพันธุ์ และความเชื่อนี้คงมีต่อกันมาอีกนานหลายปี จึงพิสูจน์ได้ว่าสาเหตุของการเป็นปัญญาอ่อนนั้นมาจากสาเหตุอื่นได้เช่นกัน ไม่ใช่กรรมพันธุ์เป็นเรื่องใหญ่เรื่องเดียว

ต่อมานายแพทย์ *Von Economo* ได้ศึกษาพบว่า โรคสมองอักเสบเป็นสาเหตุที่ทำให้มีอาการอักเสบและติดเชื้อสู่สมองได้ แล้วเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะปัญญาอ่อน

ในปี ๑๙๐๕ *Binet* ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวฝรั่งเศส และ *Simon* แพทย์ชาวฝรั่งเศส ได้ดัดแปลงเครื่องทดสอบให้เหมาะสมกับอายุสมองของเด็กและได้ตั้งชื่อเครื่องทดสอบนี้ว่า *Binet - Simon* สำหรับทดสอบเชาวน์ปัญญาของเด็ก

ต่อมาได้มีการบัญญัติว่า " เชาวน์ปัญญา " หรือ *I.Q. (Intelligence Quotient)* โดยกำหนดว่าเด็กที่มีเชาวน์ปัญญา ๑๑๐ ขึ้นไป ถือว่าเป็นระดับสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ถ้า *I.Q.* ต่ำกว่า ๘๐ ลงมาถือว่าเป็นระดับต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

แต่ต่อมา เครื่องทดสอบแบบ *Binet - Simon* ได้ถูกดัดแปลงเรื่อยมา จนเป็นแบบ *Standard - Binet test* ต่อมามีเครื่องทดสอบอย่างอื่นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาทิ เช่น *WAIS (Welchler Attitude Intelligence Scale)* ฯลฯ

ในอังกฤษโรงเรียนหรือสถาบันแห่งแรกของบุคคลปัญญาอ่อนได้สร้างขึ้นในปี ๑๘๔๖ และในสหรัฐอเมริกาได้ตั้งขึ้นที่เมืองบอสตันในปีเดียวกัน แล้วต่อมาได้ย้ายไปอยู่ที่ เวเวอร์ลี่ย์ รัฐ เมสสาชูเสทส์

ในปี ๑๘๕๑ ได้มีสถาบันสำหรับคนปัญญาอ่อนขึ้นในนิวยอร์ค ซึ่งต่อมาได้ขยายมาจนปัจจุบันมีแทบทุกรัฐ ทุกแห่งถือหลักของ *Seguin* คือการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้าในการฝึกอบรมเด็กร่วมกับการดูแลอย่างใกล้ชิด ต่อมาได้มีโรงเรียนของเอกชนต่าง ๆ ขึ้นมามากมายทั่วประเทศ

สำหรับความคิดที่จะขยายชั้นเรียนพิเศษสำหรับเด็กปัญญาอ่อนเข้าไปในโรงเรียนของรัฐบาลนั้น เริ่มต้นเมื่อมีการประชุมของสมาคมครูอเมริกัน *(American Teachers' association)* ซึ่งได้ประชุมกันในปี ๑๘๗๘ โดยรัฐแรกที่เริ่มปฏิบัติการคือ รัฐโอไฮโอ ที่เมืองคลิฟแลนด์ โดยให้เปิดเป็นชั้นเรียนพิเศษขึ้นสองชั้นในโรงเรียนของรัฐบาล ส่วนในเมืองชิคาโก รัฐอิลลินอยด์เปิดในปี ๑๘๙๒ ปัจจุบันทุกรัฐได้จัดชั้นเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนที่อยู่ในระดับที่เรียนได้ คือมีเชาวน์ปัญญา ๕๐ ขึ้นไป

ส่วนทางด้านการตรวจและแนะนำนั้น ก็ได้เริ่มมีกันแพร่หลายโดยเปิดโรงพยาบาลสำหรับตรวจวินิจฉัยเด็กปัญญาอ่อน และแนะนำผู้ปกครอง โรงพยาบาลพวกนี้ช่วยกระตุ้นผู้ปกครอง และประชาชน ให้เข้าใจปัญหาทางการแพทย์ที่เกี่ยวกับภาวะปัญญาอ่อน ทุกแห่งมีการเปิดหลักสูตรสอนและอบรมแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล ครู ครูอาชีวะ นักวาทยบำบัด *(Speech Therapist)* และนักพันธุกรรมศาสตร์ *(Geniticist)*

สำหรับองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขและศึกษาหาทางป้องกันภาวะปัญญาอ่อนในสหรัฐอเมริกาก็มี *The American Association on Mental Deficiency* ตั้งขึ้นในปี ๑๘๓๖ *The National Association for Retarded Children* ตั้งขึ้นในปี ๑๙๕๐ ต่อมามี *The International Association for Exceptional Children* ในปี ๑๙๖๓

ส่วนในประเทศอื่น ๆ เช่นอังกฤษ มีโรงเรียนสำหรับเด็กปัญญาอ่อนแบบไปกลับ *(Day School Care)* เกิดขึ้น และมีโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กปัญญาอ่อนในปี ๑๘๙๖ อังกฤษเป็นชาติแรกที่มีกฎหมายคุ้มครองเกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อน *"Idiot Act"* ในปี ๑๘๘๖ สำหรับคุ้มครองเด็กปัญญาอ่อนขนาดหนัก

ในปี ๑๘๙๙ อังกฤษได้ออกกฎหมายชื่อ *"Elementary Education Act"* ให้เด็กปัญญาอ่อนอายุ ๗ - ๑๖ ปีเข้าโรงเรียน

ในปี ๑๙๐๔ อังกฤษได้ตั้งคณะกรรมการสำรวจจำนวน และภาวะความเป็นอยู่ของเด็กปัญญาอ่อน คณะกรรมการชุดนี้เรียกว่า *"British Royal Commision"* จากการสำรวจพบว่า บุคคลปัญญาอ่อนส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมที่ไม่ถูกต้อง เพราะการควบคุมไม่ทั่วถึงและบางคนทำผิดกฎหมายต้องติดตารางอยู่บ่อย ๆ บางพวกก็ได้รับการศึกษาไม่เพียงพอ บางพวกอยู่ในสังคมแต่ควบคุมตัวเองไม่ได้ จึงเป็นอันตรายต่อสังคม ดังนั้นจากรายงานนี้จึงได้มีการออกกฎหมายควบคุมบุคคลปัญญาอ่อนทุกระดับเรียกว่า *"Mental Deficiency Acts"* (๑๙๑๓)

ความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ เกี่ยวกับปัญญาอ่อนมีมากขึ้นตามลำดับตั้งแต่ปี ๑๙๓๖ สำหรับคำว่าบุคคลปัญญาอ่อนก็ได้มีการบัญญัติศัพท์ภาษาอังกฤษขึ้นอย่างเป็นทางการ โดยผลจากการประชุมที่กรุงเจนีวา สวิสเซอร์แลนด์ ว่า *"Mental Retardation"* และ *Mental Subnormality"*

ในปี ๑๙๖๑ ประธานาธิบดี เคเนดี้ แห่งสหรัฐอเมริกาได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งชื่อ *"Presidential Panel on Mental Retardation"* ซึ่งประกอบด้วยแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ เพื่อสำรวจเรื่องปัญญาอ่อนทั้งภายในและภายนอกประเทศ พร้อมทั้งได้เสนอแนะความคิดเห็นให้ทราบ จากการสำรวจพบว่า ความเจริญทางด้านการช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศอื่น ๆ ในยุโรป อาทิเช่น นอรเวย์ สวีเดน เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ค ก้าวหน้ามากกว่าที่อื่น ๆ สหรัฐอเมริกาจึงเร่งขยายงานเป็นการใหญ่

ต่อมาในปี ๑๙๖๒ ทั่วโลกได้มองเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันภาวะปัญญาอ่อน จึงได้มีการจัดตั้งองค์การนานาชาติขึ้นเรียกว่า *"International League of Society for the Mental Handicapped"* และได้มีการประชุมกันในประเทศต่าง ๆ หลายแห่ง จากผลการประชุมครั้งที่ ๔ ได้มีการเสนอปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิของคนปัญญาอ่อนขึ้น ๗ ข้อด้วยกัน ซึ่งองค์การสหประชาชาติได้ยอมรับ และประการให้ใช้ทั่วโลก (ซึ่งจะได้กล่าวรายละเอียดในบทที่ ๓)

<u>การบริการช่วยเหลือตามมาตรฐานสากล</u> [๑]

<u>การบริการให้คำปรึกษา</u> หมายถึงวิธีการที่ช่วยให้บุคคลที่มีปัญหาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดีขึ้น และโดยเฉพาะในด้านทัศนคติ พฤติกรรม เพื่อให้เขาสามารถแก้ไขปัญหาของเขาที่กำลังเผชิญอยู่ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาอื่น ๆ

---

[๑]รวบรวมจากหนังสือ *Challenges in Mental Retardation, by Gunnar Dybwald, (New York : Columbia University Press, 1964)*

ที่จะ เกิดตามมาด้วยตน เอง โดย เฉพาะปัญหาที่ เกิดขึ้น เพราะสังคม การให้คำปรึกษาในการช่วย เหลือบุคคลปัญญาอ่อนโดยทั่วไป จะมีนักสังคมสง เคราะห์ เป็นผู้ให้คำปรึกษาหารือ *(Counselor)* เพราะบุคคลปัญญาอ่อนมักจะมีปัญหาและความต้องการ เฉพาะอย่าง ซึ่ง เขาไม่สามารถบอกคนอื่น ให้ทราบได้ ดังนั้นนักสังคมสง เคราะห์จึงต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับบุคคลปัญญาอ่อน ที่ เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อที่จะให้คนปัญญาอ่อนได้ระบายความในใจและรับคำแนะนำจากนักสังคม สง เคราะห์

<u>การบริการ เยี่ยมบ้าน</u> หมายถึงการที่นักสังคมสง เคราะห์ได้ไป เยี่ยม เยือน ผู้มาขอความช่วย เหลือ เพื่อศึกษาข้อ เท็จจริงและปัญหาความ เดือดร้อน เพิ่ม เติม นักสังคมสง เคราะห์จะศึกษาสภาพความ เป็นอยู่และความ เป็นไปในครอบครัวของ เขาโดยการสนทนา กับผู้ที่มีปัญหาตลอดจนบุคคลในครอบครัวของ เขา รวมทั้งสนทนาปราศรัยกับ เพื่อนบ้าน เพื่อประกอบ การศึกษาข้อ เท็จจริง บางกรณีอาจสอบถามจากสถานที่ทำงานของผู้ประสบปัญหาหรือสถานที่ที่ เกี่ยวข้อง โดยสอบถามจากนายจ้าง เพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่น ๆ ที่ เกี่ยวข้อง แต่อย่างไร ก็ตาม การ เยี่ยมบ้านดังกล่าวจะต้องได้รับความ เห็นพ้องจากผู้ประสบปัญหาก่อน มิฉะนั้นแล้วอาจจะ เข้าใจว่า เป็นการจับผิดผู้ประสบปัญหา หรือ เป็นการ เปิด เผย เรื่องราว ซึ่งประสบปัญหาอาจจะ ไม่ประสงค์ให้ผู้ใดทราบ

สำหรับการ เยี่ยมบ้านของบุคคลปัญญาอ่อนนั้น ไม่จำ เป็นต้องกระทำทุกราย เว้นแต่มีความจำ เป็น เกี่ยวกับปัญหา หรือตัวผู้มีปัญหา หรือสิ่งแวดล้อม เกี่ยวพันที่ เป็นระ เบียบ ของสถานสง เคราะห์ หรือ เนื่องจาก เหตุใด ๆ ที่นักสังคมสง เคราะห์จะได้พิจารณา เห็นสมควร ในหลายกรณี การไปสัมภาษณ์ และสนทนาที่บ้าน หรือไปสัง เกตการณ์ที่บ้านจะช่วยให้ เรา เข้าใจ สถานการณ์ และตัวบุคคลปัญญาอ่อนได้ดีขึ้น

การบริการบุคคลปัญญาอ่อนที่เป็นทารก การช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อนที่เป็นทารกนั้นได้มีการช่วยเหลือทั้งในด้านการรักษาพยาบาล และการบำบัดร่างกาย เพราะบุคคลปัญญาอ่อนที่เป็นทารกบางรายจะมีความผิดปกติทางร่างกายร่วมด้วย เช่นอาการชัก ส่.ตัวอ่อนปวกเปียก ไม่แข็งแรง เหมือนเด็กปกติทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่จะเป็นการบริการแบบไปกลับโดยไม่ได้พักประจำอยู่ที่โรงพยาบาล เพราะเด็กทารกต้องการอยู่ใกล้ชิดกับบิดามารดา

การบริการด้านการศึกษา ในอดีตการศึกษาสำหรับบุคคลปัญญาอ่อนเป็นการศึกษาภายในบ้าน แต่ทุกวันนี้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จัดเรียนพิเศษ หรือสถานสงเคราะห์สำหรับบุคคลปัญญาอ่อน การจัดการศึกษาแก่บุคคลปัญญาอ่อนมีวัตถุประสงค์หลักคือ การพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวของแต่ละบุคคลให้เหมาะสมและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ซึ่งวิธีการเรียนจะจัดแบ่งเด็กปัญญาอ่อนออกเป็นกลุ่ม ๆ เช่น กลุ่มปัญญาอ่อนประเภทเรียนได้ *(educable)* ซึ่งมีระดับเชาวน์ปัญญาระหว่าง ๕๒ - ๖๗ หรือพวกปัญญาอ่อนประเภทที่ฝึกอบรมได้ *(trainable* หรือ *imbicile)* ซึ่งมีระดับเชาวน์ปัญญาระหว่าง ๓๖ - ๕๑ เป็นต้น ส่วนวิชาที่นำมาสอนบุคคลปัญญาอ่อนก็เหมือนกับวิชาสามัญทั่วไป และจะเน้นหนักในเรื่อง ดนตรี งานอาชีวะต่าง ๆ และคหกรรมศาสตร์ เพื่อบุคคลปัญญาอ่อนจะได้ยึดเป็นอาชีพต่อไปเมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มสาว

การฟื้นฟูอาชีพ เพื่อให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ โดยมีงานทำไม่ต้องเป็นภาระทางครอบครัวและสังคม การฟื้นฟูอาชีพจะให้บรรลุสมความมุ่งหมายนั้น จะต้องทำการฟื้นฟูตั้งแต่เริ่มแรก ยิ่งเร็วเท่าใดยิ่งมีผลดีเท่านั้น ฉะนั้นในต่างประเทศ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา และยุโรป จึงจัดโปรแกรมการฟื้นฟูตั้งแต่วัยทารกเลยทีเดียว เรียกว่า *Parent - Infant Educational Program* เพื่อช่วยบิดามารดาที่มีบุตรเป็นปัญญาอ่อน โดยเปิดรับทั้งมารดาและเด็กเข้ารับการฝึกอบรม ทางด้านมารดาก็ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นปัญญาอ่อนของเด็ก เพื่อให้ได้เข้าใจบุตรที่เป็นปัญญาอ่อนของเธอว่าเป็นอย่างไร

สำหรับการฟื้นฟูอาชีพของบุคคลปัญญาอ่อนชนิดหนักจะต้องอยู่ในชั้นเรียนจนถึงอายุ ๑๔ ปี แล้วจัดให้ฝึกอาชีพตามความถนัด เช่น งานบ้าน หรือ งานอาชีพเบื้องต้นง่าย ๆ เช่น เป็นลูกมือช่างต่าง ๆ เป็นต้นว่า ช่างไม้ ช่างปัดกรี ช่างตัดผม เพาะชำต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น สำหรับพวกปัญญาอ่อนชนิดที่เป็นไม่มากหรือพวกที่เรียนได้ จะเปิดโอกาสให้เรียนในชั้นเรียนมากที่สุดตามความสามารถของเขา พวกนี้อาจเรียนได้ระดับประถม ๖ ส่วนมากจะให้เรียนจนถึงอายุ ๑๘ ปี แล้วจึงให้เรียนวิชาชีพ เพื่อออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นพนักงานโทรศัพท์ นักการ ภารโรง พนักงานโรงแรม พนักงานขายของ พนักงานเสิร์ฟอาหาร ช่างทีต ช่างเครื่องยนต์ พนักงานปั๊มน้ำมัน เป็นต้น เมื่อได้ฟื้นฟูอาชีพแล้ว สิ่งต่อไปคือต้องแสวงหางานให้เขาได้ประกอบอาชีพ เพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองต่อไป และเพื่อที่จะให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้

<u>การบริการสวัสดิการทั่วไป</u> หมายถึง สิ่งตอบแทนที่ทางหน่วยงานจัดให้แก่บุคคลปัญญาอ่อนที่นอกเหนือไปจากการช่วยเหลือตามปกติ เช่น เป็นการช่วยเหลือในเรื่องค่ายา เมื่อเจ็บป่วย อาหาร ค่าพาหนะ หรืออุปกรณ์ ช่วยเหลือความพิการอย่างอื่น เช่น เครื่องช่วยฟัง แว่นตา เป็นต้น

การพิจารณาช่วยเหลือด้านสวัสดิการเพิ่มเติมขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของนักสังคมสงเคราะห์ และประชุมกรรมการเงินด้านทุนรอนโดยมาพิจารณาร่วมกันดูว่า ปัญหาอันไหนจำเป็นที่จะต้องให้สวัสดิการเพิ่มเติม

<u>การบริการเลี้ยงดูเด็กกลางวัน</u> เป็นการบริการอย่างหนึ่งที่เปิดเพื่อบริการแก่ผู้ปกครองที่ประกอบการงานในเวลากลางวันและมีปัญหาไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตรของตนเองได้ ในเวลาเช้าผู้ปกครองจะพาเด็กไปที่สถานเลี้ยงเด็กกลางวันและมารับกลับในตอนเย็น สำหรับการบริการชนิดนี้ในต่างประเทศเป็นบริการฟรี เช่นในประเทศสวีเดน เดนมาร์ก เป็นต้น

โปรแกรมที่จัดบริการสำหรับเด็กจะเป็นการฝึกพัฒนาทางกาย ทางสังคม และทางอารมณ์ โดยฝึกให้มีการช่วยเหลือตนเองแบบง่าย ๆ เช่นฝึกหัดการขับถ่าย ฝึกหัดรับประทานข้าวด้วยตนเอง ฝึกหัดทำความสะอาดร่างกายง่าย ๆ แทรกกับการเล่น และพักผ่อน

<u>การบริการให้คนช่วยเหลือในบ้าน</u> เป็นการบริการที่จัดส่งบุคคลจากสถานสงเคราะห์เข้าไปช่วยเหลือภายในบ้านของครอบครัวบุคคลปัญญาอ่อน ในขณะที่ผู้ปกครองบางครอบครัว ผู้ปกครองเกิดปัญหาหรือเจ็บป่วยและไม่สามารถดูแลเด็กที่เป็นปัญญาอ่อนได้ การบริการให้การช่วยเหลือภายในบ้านจะมีความจำเป็นมากสำหรับครอบครัวที่บุตรปัญญาอ่อนยังอยู่ในวัยทารก และสำหรับครอบครัวที่บุตรปัญญาอ่อนอยู่ในวัยเด็กก็จะมีการสอนการช่วยเหลือตนเองและอบรมความรู้ทางสังคมไปด้วย

<u>การบริการวางแผนครอบครัว</u> เป็นการบริการที่เกี่ยวกับการป้องกันภาวะปัญญาอ่อนที่จะเกิดไปยังคนรุ่นหลัง เมื่อถึงระยะเวลาที่บุคคลปัญญาอ่อนเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มสาว ทางสถานสงเคราะห์หรือสถานพยาบาลบุคคลปัญญาอ่อนจะมีการแนะให้ผู้ปกครองพาบุตรของตนที่เข้าวัยหนุ่มสาวทำหมันเลย เพื่อเป็นการป้องกันว่าบุตรเกิดไปแต่งงาน และอาจมีทารกต่อไปซึ่งจะทำให้มีโอกาสเป็นปัญญาอ่อนได้

<u>ประวัติการบริการบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทย</u>

สำหรับประเทศไทยความสนใจเรื่องปัญญาอ่อนมีมาไม่นานคือประมาณ ๒๐ กว่าปีนี้เอง (เนื่องด้วยมีคนปัญญาอ่อนไปรับการตรวจในคลินิคคนไข้นอกของโรงพยาบาลโรคจิตแต่ละแห่งมากขึ้น)

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ทางองค์การอนามัยโลกได้ส่งผู้เชี่ยวชาญทางด้านปัญญาอ่อนมาสำรวจปัญญาอ่อนในประเทศไทย คือ *Dr.Allen Stoller* ซึ่งสำรวจพบว่า ประเทศไทยมีบุคคลปัญญาอ่อนอยู่ประมาณ ๑% ของพลเมืองทั้งหมดคือประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ คน รัฐบาลจึงเล็งเห็นความสำคัญทางด้านนี้ขึ้นและได้จัดตั้งโรงพยาบาลปัญญาอ่อนขึ้นมา เพื่อตรวจวินิจฉัยให้การ-

ป้องกันรักษา ให้คำแนะนำในการสอน การฝึกอบรมดูแลและแยกบุคคลปัญญาอ่อนออกจากโรคจิต ทั้งนี้เพราะโรคจิตและปัญญาอ่อนนั้นแตกต่างกัน หน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อนในโรงพยาบาลแบ่งออกเป็น ๒ แผนก คือ แผนกโรงพยาบาล และแผนกโรงเรียน โดยแผนกโรงพยาบาลจะมีหน้าที่ในการตรวจภาวะปัญญาอ่อน รวมถึงการให้การรักษาทั่ว ๆ ไป เพราะบุคคลปัญญาอ่อนมักเจ็บป่วยง่าย มักมีโรคทางกายแทรกได้ง่าย และเมื่อเป็นแล้วมักลุกลามเป็นชนิดรุนแรง ทั้งนี้เพราะแต่ละคนไม่รู้จักระวังรักษาตนเอง บางคราวโรคภัยอาจไม่รุนแรงแต่กลายเป็นโรคเรื้อรังไม่หายขาด เช่นหวัดที่มีน้ำมูกไหลจนขุ่นข้นเป็นเวลานาน ๆ จนกระทั่งผิวหนังใต้รูจมูกเปื่อย เป็นต้น นอกจากนี้บางรายมีโรคอย่างอื่นร่วมด้วย เช่น ลมบ้าหมู ทางการแพทย์ต้องควบคุม โดยการให้ยาให้ถูกต้องและถูกขนาด บางรายมีอาการชักติดต่อกันโดยไม่หยุดต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล นอกจากนี้ทางด้านการแพทย์ต้องทำการรักษาอาการอัมพาตของสมอง รักษาความพิการทางร่างกาย โดยวิธีการภาพบำบัด หรือฝึกด้านการพูด *(speech therapy)*

การให้อาหารและโภชนาการก็เป็นวิธีหนึ่งในการบำบัดรักษา การให้อาหารที่ดีเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับปัญญาอ่อน ในด้านปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักตัวบ้าง เกี่ยวกับการเคี้ยวและการย่อยอาหาร เกี่ยวกับฟันและเหงือก อาหารที่ดีต้องให้ถูกกับความต้องการไม่ใช่ไปส่งเสริมความเป็นปัญญาอ่อน เช่นปัญญาอ่อนที่เกิดจากการขาดน้ำย่อยที่ใช้เผาผลาญอาหารประเภทโปรตีนชนิดหนึ่งในร่างกาย ทำให้ไม่สามารถย่อยอาหารได้เต็มที่ ต้องให้อาหารพิเศษที่ควรคุมโปรตีนดังนี้ เป็นต้น

ทางด้านจิตวิทยา มีการทดสอบระดับเชาวน์ปัญญา เพื่อดูความสามารถและเป็นหลักในการวินิจฉัยพฤติกรรม ทั้งยังเป็นการจัดหลักสูตรการศึกษาให้เหมาะสมกับความสามารถและความต้องการของแต่ละบุคคลด้วย

ส่วนแผนกโรงเรียนนั้น เป็นโรงเรียนพิเศษไม่ได้สอนตามหลักสูตรสามัญ คือไม่สอนการยืดเยียนเท่าใดนัก แต่สอนโดยดูฝีมือและความถนัดของตัวเด็กว่ามีความถนัดไปทางไหนมากที่สุด แผนกโรงเรียนจึงมีการสอนหลายอย่าง การสอนเริ่มตั้งแต่วัยอนุบาล โดยฝึกหัดเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๗ ปี เพื่อแบ่งเบาภาระการเลี้ยงดู และการฝึกหัดอบรมของบิดามารดาที่ต้องออกไปประกอบกิจนอกบ้าน เน้นเรื่องการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่าง ๆ การรู้จักเอาใจใส่ตนเองให้ช่วยตนเองได้ ขั้นต่อไปก็อบรมให้รู้จักปรับตนเองให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ เช่นการแต่งกายให้ถูกแบบแผน รู้จักใช้เงินให้เป็น การศึกษาในโรงเรียนแบ่งออกตามระดับต่าง ๆ ของเด็กโดยเรียนหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการบางวิชาและส่วนใหญ่จะแทรกวิชาตนตรี เพื่อไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน นอกจากนี้ก็มีการฝึกวิชาชีพให้เด็กตั้งแต่อายุ ๑๔ ปีขึ้นไป โดยฝึกในโรงงานและแบ่งเป็นงานตามเพศ เช่น เด็กหญิงฝึกหัดเย็บจักร เย็บปักถักร้อยต่าง ๆ การครัว ซักรีด เด็กชายก็ฝึกทำงานในโรงงาน ช่างเหล็ก ช่างไม้ จักสาน ทำพรม ฯลฯ

นอกจากมีบริการของโรงพยาบาลปัญญาอ่อนแล้ว ยังมีการให้บริการของกรมประชาสงเคราะห์อีก เพราะพบเสมอว่าเด็กปัญญาอ่อนและพิการทางสมองถูกทอดทิ้งอยู่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนมาก และในบรรดาเด็กกำพร้าอนาถา ไร้ที่พึ่ง ที่ทางกรมประชาสงเคราะห์รับไว้ในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ นั้น เป็นเด็กที่พิการทางสมองและปัญญาอ่อนอยู่ด้วยไม่ต่ำกว่า ๒๐๐ คน ดังนั้นกรมประชาสงเคราะห์จึงได้พิจารณาเห็นความจำเป็นที่รัฐจะต้องยื่นมือเข้ามาช่วยบุคคลดังกล่าวเพื่อบำบัดและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลปัญญาอ่อนถูกชักจูงได้ง่าย พวกเขาเหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริม พัฒนาและเลี้ยงดูภายในสถานสงเคราะห์อย่างน้อยก็เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตลอดจนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่กลายเป็นเด็กเร่ร่อน

ดังนั้นในปี ๒๕๑๗ กรมประชาสงเคราะห์จึงได้เริ่มก่อตั้งสถานสงเคราะห์เด็กพิการทางสมองและปัญญาขึ้นที่ ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยเริ่มรับเด็กไว้ในความอุปการตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๑๙ เป็นต้นมา

<u>การบริการในประเทศไทย</u>

การบริการสำหรับบุคคลปัญญาอ่อนในประเทศไทยส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนาตามอย่างของต่างประเทศทางตะวันตกโดยการส่งผู้เชี่ยวชาญไปศึกษาดูงานการบริการของในต่างประเทศแทบทุกปี บริการที่สำคัญในประเทศไทยเราได้จัดทำขึ้นหลายประการ เช่น

<u>การบริการให้คำปรึกษา</u> การให้คำปรึกษาจะรวมถึงการให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและครอบครัว โดยจะให้คำปรึกษาทั้งเป็นรายบุคคล และกลุ่มโดยเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองสำหรับการให้คำแนะนำปรึกษาความรู้ความเข้าใจที่ให้แก่ผู้ปกครอง เช่น เกี่ยวกับสภาพของการเป็นปัญญาอ่อน ความสามารถและความถนัดของบุคคลปัญญาอ่อน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการฝึกอาชีพ และจัดหาอาชีพให้แก่บุคคลปัญญาอ่อน ตลอดจนการเลี้ยงดู และการฝึกอบรมแก่บุคคลปัญญาอ่อนที่บ้าน

นอกจากนั้นยังให้คำแนะนำปรึกษา และความรู้เข้าใจแก่ผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนที่มีปัญหาตามที่แผนกต่าง ๆ ส่งมา เช่น เด็กหนีโรงเรียน เด็กขาดการฝึกอบรมเป็นเวลานาน เด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ ตลอดจนผู้ปกครองที่ขาดการติดต่อกับเด็กเป็นเวลานาน การให้คำปรึกษายังรวมไปถึง การให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองที่มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนการแนะแนวอาชีพแก่ผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนด้วย

<u>การบริการเยี่ยมบ้าน</u> การเยี่ยมบ้านส่วนใหญ่จะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ที่เป็นผู้ไปเยี่ยมที่บ้านของบุคคลปัญญาอ่อนโดยจะทำการนัดผู้ปกครองล่วงหน้า หรือบางครั้งก็ไปพร้อมกับผู้ปกครองในวันที่ผู้ปกครองมาขอรับการบริการที่สถานสงเคราะห์ การไปเยี่ยมบ้าน

นั้น เป็นการไปเยี่ยม เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของสภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาประกอบการวินิจฉัย และวางแผนการรักษา ตลอดจนการฝึกอบรม การดูแลสภาพความเป็นอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในรายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ และเพื่อพิจารณาช่วย เหลือปัญหาด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ของบุคคลปัญญาอ่อนและครอบครัว เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะ เงินทุนประกอบอาชีพ การลดหย่อนเงินค่าบำรุง นอกจากการไปเยี่ยม เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ดังกล่าวแล้ว บางครั้งการเยี่ยมจะเป็นการติดตาม *(follow up)* ผลการรักษา การฝึกอบรม การประกอบอาชีพ เป็นต้น

<u>การบริการบุคคลปัญญาอ่อนที่เป็นทารก</u> การบริการแก่บุคคลปัญญาอ่อนที่เป็นทารกส่วนใหญ่จะเน้นหนักไปในด้าน การรักษาพยาบาล การบำบัดรักษา โดยเฉพาะการฝึกพัฒนาการทางกาย เช่น หัดคว่ำ คลาน ยืน เดิน เป็นการเคลื่อนไหวของระบบกล้ามเนื้อ แขน ขา ลำตัว ต่อมาจะฝึกในด้านพัฒนาการทางภาษาพูด โดยกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจและหัดตั้งใจฟัง เพื่อฝึกพูด สำหรับพวกที่มีปัญหาทางการพูดจะมีการฝึกให้พยายามใช้ริมฝีปาก ให้ออกกำลังกล้ามเนื้อริมฝีปากด้วยการเป่าฟองสบู่ เป่าเทียน หรือขนนก และการอมลูกกวาด สำหรับรายที่มีความพิการทางกายควบคู่กับการเป็นปัญญาอ่อนจะได้รับการฝึกหัดออกกำลัง แขน ขา กล้ามเนื้อโดยวิธีกายภาพบำบัด

<u>การบริการทางด้านการศึกษา</u> การศึกษาเป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นเพื่อฝึกอบรมให้บุคคลปัญญาอ่อนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ซึ่งการสอนส่วนใหญ่จะเป็นไปในทางการช่วยเหลือตัวเอง การปรับตัวให้เข้ากับสังคม ร่วมกับการให้ความรู้ทางวิชาการควบคู่ไปด้วย การจัดชั้นเรียนจะเริ่มตั้งแต่วัยอนุบาล โดยจะเรียนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ดนตรี พลศึกษา ว่ายน้ำ และวิธีการช่วยเหลือตัวเองให้เหมาะสมกับวัย พอโตขึ้นจะจัดเข้าในชั้นเรียนพิเศษ ซึ่งอาจเป็นชั้นเรียนที่เรียนร่วมอยู่กับโรงเรียนเด็กปกติ สำหรับพวกเด็กปัญญาอ่อนประเภทเรียนได้ จะจัด

โปรแกรมการศึกษาที่มีทั้งด้านวิชาการ และสังคม เพื่อให้เด็กปัญญาอ่อนมีพัฒนาการทางสติปัญญา สังคมและอารมณ์ นอกจากนี้ก็สอดใส่วิชาหัตถศึกษา เข้าไปด้วย เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมที่จะฝึกให้เด็กได้เรียนด้านวิชาชีพ โดยเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษจนถึงอายุ ๑๔ ปี แล้วจึงจัดให้เข้าฝึกอาชีพที่เขาถนัด

<u>การฟื้นฟูอาชีพ</u> การฟื้นฟูอาชีพจะทำในขณะที่เด็กเข้าฝึกอบรม หรือเรียนในชั้นเรียนพิเศษ การจัดฝึกตามที่เขาถนัด เช่น งานบ้านต่าง ๆ หรืองานอาชีพง่าย ๆ เช่น เป็นลูกมือช่างต่าง ๆ อาทิเช่น ช่างไม้ ช่างบัดกรี ช่างตัดผม เพาะชำต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น เมื่อได้ฟื้นฟูอาชีพไปแล้ว สิ่งต่อไปคือ แสวงหางานให้เขาได้ประกอบอาชีพ เพื่อจะมีรายได้เลี้ยงตัวเองต่อไป อย่างไรก็ตามการฟื้นฟูอาชีพให้แก่บุคคลปัญญาอ่อนจะได้ผลบรรลุสมความมุ่งหมายได้นั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของราชการและเอกชน อาทิเช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กรมประชาสงเคราะห์ กรมแรงงาน โรงงาน และหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ เป็นพิเศษเพื่อมาช่วยในการฝึกอบรมตลอดจนการนำเอาหลักสูตรพิเศษในการสอน และฝึกอบรมเด็กเหล่านี้ไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

<u>การบริการสวัสดิการทั่วไป</u> เป็นการช่วยเหลือบุคคลปัญญาอ่อนในกรณีต่าง ๆ เช่น ค่าพาหนะในการนำบุคคลปัญญาอ่อนกลับสู่ภูมิลำเนา และในการนำมาตรวจที่โรงพยาบาล ค่าที่พัก และค่าอาหารในระหว่างรอการตรวจ ค่ายาพิเศษ และค่าตรวจพิเศษที่จำเป็น การช่วยเหลือเงินทุนในการประกอบอาชีพ และการศึกษาในครอบครัว ค่าเสื้อผ้าและอุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็น การพิจารณาลดหย่อน และยกเว้นค่าบำรุงโรงพยาบาลในรายที่จำเป็น เป็นต้น

<u>การบริการเลี้ยงดูเด็กกลางวัน</u> การรับเลี้ยงเด็กปัญญาอ่อนเฉพาะกลางวันของไทยเราเป็นการบริการที่ยังไม่เด่นชัดเหมือนบริการอย่างอื่น เพราะเรายังมีปัญหาเกี่ยวกับ

เงินทุน กำลังเจ้าหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แต่ที่ทำมีเพียงเล็กน้อย เช่นการฝึกเด็กในด้านพัฒนาการทางกาย ทางสังคมและอารมณ์ โดยฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเองในด้าน การขับถ่าย รับประทานอาหาร ทำความสะอาดตนเอง เป็นต้น

<u>การจัดให้เด็กได้มีบ้านอยู่</u> การจัดให้เด็กได้มีบ้านอยู่ ในขณะนี้จัดไปในรูปของเด็กประจำ หมายความว่า เด็กเรียนและกินอยู่ประจำอยู่ที่โรงเรียน โดยมีครูผู้ปกครองอยู่ประจำด้วย และสำหรับเด็กที่ฝึกงานอาชีพ เช่นที่สถานฝึกอาชีพบุคคลปัญญาอ่อนบางพูน จังหวัดปทุมธานี จะจัดบ้านให้เด็กได้พักจนกว่าจะจบหลักสูตร หลังจากนั้นเด็กก็จะออกไปประกอบอาชีพกับผู้ปกครองที่บ้านต่อไป

<u>การบริการวางแผนครอบครัว</u> การวางแผนครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันภาวะปัญญาอ่อนที่จะ เกิดกับบุคคลรุ่นหลังต่อไป การบริการนี้นักสังคมสงเคราะห์ จะทำหน้าที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองของบุคคลปัญญาอ่อนให้พาบุตรหลานของตน เมื่อ เข้าสู่วัยหนุ่มสาว ให้มารับการทำหมันจากนายแพทย์ เสียแต่เนิ่น ๆ การทำหมันนั้นผู้ปกครองบางคนก็ เห็นด้วยว่าเป็นประโยชน์สำหรับบุตรหลานของตน บางคนก็เห็นว่าไม่จำ เป็น เพราะยังไม่มีครอบครัว แต่ทางการแพทย์มีความ เห็นว่าการทำหมันมีความจำ เป็นมากสำหรับบุคคลปัญญาอ่อน เพื่อจะ เป็นการป้องกันการ เกิดปัญญาอ่อนถ่ายทอดไปยังคนรุ่นหลัง

<u>การบริการ เพื่อป้องกันภาวะปัญญาอ่อน</u> การป้องกันภาวะปัญญาอ่อนส่วนใหญ่จะ เป็นการทำหมันสำหรับบุคคลปัญญาอ่อนที่ เข้าสู่วัยหนุ่มสาว และการแจก เอกสารความรู้ เกี่ยวกับสา เหตุการ เป็นปัญญาอ่อนให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ การ เผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับบุคคลปัญญาอ่อนในด้านต่าง ๆ ไปยังคนทั่ว ๆ ไป ก็อาจจะมีส่วนในการป้องกันเพื่อให้ เกิดปัญญาอ่อนน้อยลงได้ เมื่อประชาชนได้ทราบถึงสา เหตุของการ เป็นปัญญาอ่อน หรือการป้องกันรวมทั้งการบำบัดรักษา เสียแต่เนิ่น ๆ เป็นต้น

<u>การบริการที่จะขยายออกไปในอนาคต</u> การบริการที่จะขยายออกไปในอนาคต ส่วนใหญ่แล้วจะพบว่า การบริการที่กำลังดำเนินอยู่นั้นยังไม่พอ เพียงแก่บุคคลปัญญาอ่อนที่มาขอรับบริการ และมีอยู่เฉพาะใน เมืองหลวง เท่านั้น ดังนั้นในขณะนี้กำลังพิจารณาขยายงานบริการออกไปในท้องถิ่น เพื่อความสะดวกแก่บุคคลปัญญาอ่อนในท้องถิ่นโดยไม่ต้อง เข้ามาในกรุง เทพมหานคร